

گفت‌وگوی «ایران» با مدیرعامل جامعه خیرین مدرسه‌ساز درباره افزایش دسترسی به امکان تحصیل در سال‌های پس از انقلاب

از مدرسه‌سازی تا انسان‌سازی

پرستو رفیعی
خبرنگار

در یک مدرسه دوشیفته درس می‌خواند. در کلاس‌های کوچک با نیمکت‌های چوبی سه نفره که در بیشتر مواقع محل نشستن چهار دانش‌آموز بود، الفبای زندگی را از معلم می‌آموخت. با این حال وضعیتش از پسرعموش خیلی بهتر بود چون او در یک مدرسه ۴ شیفته درس می‌خواند و سهم او از کلاس درس تنها سه روز از هفته بود. مادرش می‌گفت خیلی از بچه‌ها در روستاها باید هر روز در سرما و گرما کیلومترها راه بروند تا به مدرسه برسند و بعضی دیگر حتی امکان سرکلاس نشستن را هم نداشتند. معلم اما باید حواسش هم به درس دادن می‌بود و هم به دانش‌آموزانی که با سختی در مدرسه حضور می‌یابند و به دشواری در کلاس درس کنار یکدیگر می‌نشینند.

اینها خاطراتی است که بسیاری از معلمان و دانش‌آموزان سال‌های ابتدایی پیروزی انقلاب آن را بیان می‌کنند. با پیروزی انقلاب اسلامی بارقه امید در دل بسیاری از اقشار محروم جامعه شکل گرفت و اعتمادهای از دست رفته جانی دوباره یافت. بسیاری از خانواده‌ها که تا پیش از انقلاب درسایه بی‌اعتمادی مانع حضور دخترانشان در مدارس می‌شدند حالا رخت مدرسه بر تن فرزند کرده او را روانه محل کسب علم و دانش کردند، به طوری که پس از پیروزی انقلاب اسلامی حضور دانش‌آموزان دختر در مدارس رشدی چشمگیر یافت. افزایش تعداد دانش‌آموزان در کنار مشکل کمبود فضا و تجهیزات آموزشی موضوعی بود که بر مدار توجه مسئولان قرار گرفت اما نیاز به حضور پرقدتر خیرین برای رفع این معضل بسیار خودنمایی می‌کرد. این بود که مانند همیشه نیکوکاران و خیرین در راستای کمک به تحصیل و پرورش فرزندان میهن و دستیابی به پیشرفت و توسعه کشور به همت دانش‌آموزان آینده‌ساز، گام در میان گذاشتند و پرچم مدرسه‌سازی را به اهتزاز درآوردند.

محمدرضا جعفری، مدیرعامل جامعه خیرین مدرسه‌ساز در گفت‌وگو با «ایران» از دلیل تشکیل مجمع خیرین مدرسه‌ساز و چالش‌های پیش رو می‌گوید: پس از پیروزی انقلاب اسلامی در بسیاری از شهرها مشکل کمبود فضای آموزشی و پرورشی وجود داشت. خیلی از مدارس اطراف شهر تهران مانند اسلامشهر و ریاط کریم به صورت چندشیفته فعالیت می‌کردند. برخی از بچه‌ها حتی یک روز در میان به مدارس می‌رفتند. در واقع پس از انقلاب، اعتماد ایجاد شده در میان خانواده‌ها مخصوصاً در مناطق محروم سبب شد دانش‌آموزان به سمت مدارس روستا شوند. تعداد سالی از دانش‌آموزان به حدی افزایش یافت که در سطح قابل ملاحظه‌ای رشد کرد. به همین دلیل در بسیاری از نقاط کشور با مشکل کمبود مدرسه و تجهیزات آن مواجه شدیم.

وی ادامه می‌دهد: با فراخوان اعلام شده از سوی وزارت آموزش و پرورش و سازمان نوسازی مدارس کشور برای کمک به ساخت مدارس در نقاط مختلف کشور، خیرین وارد عرصه مدرسه‌سازی شدند. در سال‌های ابتدایی تشکلی واحد در این زمینه وجود نداشت و خیرین از طریق ارتباط با آموزش و پرورش، شخصاً برای ساخت مدرسه اقدام می‌کردند. پس

در گفت‌وگوی «ایران» با رئیس سازمان بهزیستی کشور بررسی شد

تلاش برای رفع محرومیت اقشار آسیب‌پذیر جامعه

پرستو رفیعی
خبرنگار

افزایش سرانه امید و رفاه درسایه تحقق عدالت اجتماعی در هر جامعه‌ای در گرو رفع محرومیت و توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر آن جامعه است. افرادی که به روایت آمار در دهک‌های پایین جامعه قرار دارند و برای دستیابی به رفاه اجتماعی نیازمند حمایت و توجه نهادهای حامی هستند. سازمان بهزیستی به منظور تحقق اصول ۲۱ و ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۹ تشکیل شد تا در راستای یکی از مهم‌ترین اهداف جمهوری اسلامی یعنی محرومیت‌زدایی از جای جای کشور اسلامی ایران گام بردارد. تلاش برای حفظ کیان اقشار آسیب‌پذیر و نگهداری، مراقبت و ارائه خدمات توانبخشی به افراد دارای معلولیت در کنار حمایت از اقشار محروم و آسیب‌پذیر کشور یکی از اولویت‌هایی است که در سازمان بهزیستی به آن پرداخته می‌شود و با وجود چالش‌های بسیار، اقدامات قابل توجهی در این زمینه صورت گرفته است.

به گفته علی محمد قادری رئیس سازمان بهزیستی، چتر حمایتی این سازمان برای بیش از ۶ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر گسترده شده است و زنان سرپرست خانوار یا بدون سرپرست مؤثر، افراد دارای معلولیت، معلولان مشاغل و صنوف مختلف به‌عنوان بیمار جسمی و حرکتی، نابینا، ناشنوا، فرزندان بی‌سرپرست و یتیم از جمله مخاطبان این سازمان هستند. رئیس سازمان بهزیستی با تأکید براینکه حمایت و توانمندسازی افراد دارای معلولیت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اقدامات هدف این سازمان در اولویت اقدامات است به «ایران» می‌گوید: اصلاح و تصویب قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت یکی از گام‌های بزرگی بود که در راستای رفع محرومیت و دسترسی این اقلیت بزرگ کشور به حقوق خود صورت گرفته است. در حقیقت این سازمان تلاش کرده با استفاده از همه ظرفیت‌های خود برای اجرای دقیق و درست این قانون استفاده کند تا به اهداف آن که همانا توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر و کاهش آسیب‌های اجتماعی است، دست یابد.

وی در ادامه عنوان می‌کند: مراکز توانبخشی روزانه و شبانه در کنار مراکز نگهداری از کودکان مجهول‌الویه و همچنین مراکز مختص کودکان مبتلا به اختلالات اوتیسم در سراسر کشور متغول به فعالیت هستند، تا بتوانند گره‌ای از مشکلات این گروه باز کنند. تأمین حق پرستاری ۱۰ هزار و ۸۰۰ معلول ضایعه نخاعی، کمک به توانبخشی و آموزش روزانه ۲۹ هزار و ۱۱۴ معلول در مراکز غیردولتی، کمک به مراقبت، نگهداری

و توانبخشی معلولان و بیماران روانی زمین در خانواده به ۲۳ هزار و ۹۴۰ نفر، کمک به مراقبت، نگهداری و توانبخشی ۲۹ هزار و ۲۵۶ معلول و بیمار روانی زمین در مراکز غیردولتی نمونه‌ای از اقدامات انجام شده در این زمینه در ماه‌های اخیر است.

قادری با تأکید بر اینکه ایجاد اشتغال یکی دیگر از اقدامات توانبخشی است که با رویکرد جامعه محور در دست اقدام است، می‌گوید: پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی یا خویش‌فرمایی نیازمندان، پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی یا خویش‌فرمایی معلولان، پرداخت هزینه ارتقای کارایی معلولان، آموزش آماده‌سازی شغلی و حرفه‌آموزی، پیگیری و توجه دقیق بر اجرای قانون سه درصد اشتغال معلولان نمونه‌ای از اقداماتی است که در این زمینه صورت گرفته است. طبق آخرین آمار تنها در سه ماهه اخیر حق بیمه سهم کارفرمایی یا خویش‌فرمایی نیازمندان به ۶هزار و ۷۶۹ نفر پرداخت شده است. همچنین حق بیمه سهم کارفرمایی یا خویش‌فرمایی معلولان به ۱۹ هزار و ۵۲۵ نفر و هزینه ارتقای کارآیی معلولین به یک هزار و ۹۱۹ نفر پرداخت شده است. ۷۰۹ نفر هم تحت آموزش‌های لازم برای آماده‌سازی شغلی و حرفه آموزی قرار گرفته‌اند.

رئیس سازمان بهزیستی همچنین به قانون سه درصد اشتغال افراد دارای معلولیت اشاره می‌کند و می‌افزاید: براساس ماده ۱۵ قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت تمامی دستگاه‌های دولتی، عمومی و همه سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، نهادهای انقلابی، شهرداری‌ها و بانک‌ها که از بودجه دولتی استفاده می‌کنند باید ۳ درصد از مجوزهای استخدام خود را به افراد دارای معلولیت اختصاص دهند. در سال‌های اخیر با هماهنگی و پیگیری‌های انجام شده توسط سازمان بهزیستی و سازمان امور استخدامی کشور خوشبختانه در مجوزهای صادر شده برای استخدام سازمان‌های دولتی سهمیه ۳ درصد استخدام معلولان لحاظ شده است. وی با تأکید بر اینکه در حال حاضر هیچ دستگاه دولتی وجود ندارد که مجوز استخدام گرفته باشد اما ۳ درصد در آن لحاظ نشده باشد، می‌افزاید: در سال گذشته مجموعاً ۱۳۰۶ مورد سهمیه استفاده برای ۲۳ دستگاه اجرایی داشتیم از این تعداد ۹۶۱ مورد مربوط به سهمیه‌های سال ۹۹ و ۳۴۵ مورد نیز از سال‌های قبل ذخیره شده بود. البته در این زمینه هنوز کاستی‌هایی در اجرای قانون پس از لحاظ شدن سهمیه وجود دارد که تلاش می‌کنیم آن موانع نیز از بین برود.

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، افزود: با تأکید بر اینکه شعار بهزیستی، تلاش برای دسترسی کامل افراد دارای

معلولیت به امکانات و خدمات مناسب برای زندگی همانند سایر افراد جامعه است، می‌گوید: مناسب‌سازی محل زندگی و خودروهای مورد استفاده افراد دارای معلولیت نمونه‌ای از این اقدامات است. بر این اساس طی سه ماه گذشته مناسب‌سازی محیط زندگی و وسایل نقلیه ۴۴۰۰ نفر از افراد دارای معلولیت و کمک به ایاب و ذهاب ۲۰ هزار و ۳۱۳ نفر معلول انجام گرفته است.

قادری در ادامه به پرداخت مستمری ماهانه به اقشار آسیب‌پذیر جامعه اشاره می‌کند و می‌گوید: برای کاهش مشکلات معیشتی افراد دارای معلولیت که در دهک‌های پایین جامعه قرار دارند با حمایت دولت مستمری ماهانه پرداخت می‌شود.

علاوه بر این مبلغ برای واجدین شرایط حق پرستاری و همچنین هزینه نگهداری در مراکز شبانه نیز پرداخت می‌شود. وی همچنین درباره توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و زنان بدون سرپرست مؤثر عنوان می‌کند: زنان سرپرست خانوار و دختر مؤثر جامعه هستند جزو گروه هدف سازمان بهزیستی به شمار می‌آیند و توانمندسازی این زنان یکی از مهم‌ترین گام‌ها در راستای محرومیت‌زدایی است. در حال حاضر ۲۵۵ هزار و ۶۰۰ خانوار زن سرپرست تحت پوشش بهزیستی قرار دارند. با توجه به بحث مستمری و منابع مالی برای جذب زنان سرپرست خانوار و برخی محدودیت‌های موجود تلاش‌های بسیاری برای جذب بیش از نیمی از نان پشت نوبت بهزیستی انجام شد و خوشبختانه از حدود ۲۵ هزار نفر که پشت نوبت بودند حدود ۱۵ هزار و ۶۰۰ نفر زن سرپرست خانوار و دختر خودسرپرست به جمع جامعه هدف بهزیستی اضافه شده‌اند.

رئیس سازمان بهزیستی در این باره اضافه می‌کند: درحال حاضر ۳ طرح برای توانمندسازی زنان سرپرست خانواده در حال اجرا است. نخست اشتغال فردی و خانگی که ۱۶ هزار و ۴۵۷ نفر زن سرپرست خانوار در قالب آن مشغول به فعالیت هستند. این افراد علاوه بر حرفه‌آموزی، سرمایه اولیه برای شروع کار را دریافت می‌کنند. دومین طرح حمایتی در قالب گروه‌های همیار از سال ۷۹ به اجرا درآمده است. در این فرایندهای تخصصی برای اشتغال و توانمندسازی پایدار آماده می‌شوند.درحال حاضر بیش از یک هزار و ۴۵۰ گروه همیار در کشور فعالیت می‌کنند که حدود ۷ هزار زن سرپرست خانوار عضو آنها هستند.

طرح تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی سومین طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار است که در ۲۲ استان

▪ یکشنبه ۲۴ بهمن ۱۴۰۰

▪ سال بیست و هشتم

▪ شماره ۷۸۴۹

مدرسه تخریب شد که خیرین به میدان آمدند و حدود ۲۰۰ مدرسه، در آنجا احداث کردند. در بازسازی پس از سیل استان سیستان و بلوچستان، لرستان، خوزستان و گلستان هم خیرین حضور چشمگیری داشتند. آنها طی یک همایش در یک روز حدود ۲۳۰ میلیارد تومان برای ساخت مدارس این استان‌ها تعهد کردند. خوشبختانه بسیاری از مدارس این استان‌ها توسط خیرین ساخته شد و دانش‌آموزان امکان حضور در مدارس و دریافت آموزش‌های لازم را یافتند.

وی در خصوص ویژگی‌های مشخصی که خیرین مدرسه‌ساز دارند، می‌گوید: خیرین انسان‌های نوح‌دوستی هستند که بر ارزش‌های والای انسانی تکیه دارند. توجه به دیگران، به فکر دیگران بودن و از فکر خود بیرون آمدن، همه بچه‌های کشور را فرزند خود دانستن، همگی نشان از روحیه زلال و حس انسان‌دوستی این افراد است که در وجود آنها موج می‌زند. بحمدالله از اقشار مختلف مردم در بین خیرین مدرسه‌ساز مشاهده می‌شود. نیکوکاران زیادی داریم که در گمنامی مدارس بسیاری ساخته‌اند، همانند مرحوم آقای خسرو شاهی که حدود ۴۰۰ مدرسه ساخت بدون اینکه نامی از او آمده باشد یا مرحوم آقای حسنعلی علی‌پور ۷۲ مدرسه به نام شهدای کرپلا در استان اردبیل بنا کرد. افرادی از این دست در میان خیرین مدرسه‌ساز بسیار وجود دارد. از سوی دیگر افرادی هستند مانند برخی از فرهنگیان یا افراد عادی و حتی دانش‌آموزانی که سرمایه‌های خرد خود را برای ساخت مدارس صرف می‌کنند.

▪ **رفع چالش‌ها در سایه توجه نمایندگان مجلس**

جعفری با اشاره به چالش‌های موجود در مسیر مدرسه‌سازی عنوان می‌کند: سازمان نوسازی مدارس کشور، ادارات کل نوسازی مدارس استان‌ها و وزارت آموزش و پرورش نهادهایی هستند که باید با جمع خیرین مدرسه‌ساز همکاری داشته باشد که به یاری خدا تاکنون این همکاری‌ها به‌خوبی صورت گرفته است. اما مشکلی که اخیراً در مسیر ساخت مدارس پیش آمده موضوع انشعابات است. در گذشته در قانون انشعابات، پروژه‌های خیرین معاف بودند. اما درحال حاضر بسیاری از پروژه‌ها آماده بهره‌برداری است ولی در انشعابات آنها دچار مشکل هستیم. از این رو امیدواریم نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی به این موضوع توجه کنند و ما را در رفع آن یاری دهند.

مدیرعامل جامعه خیرین مدرسه‌ساز می‌گوید: بیشتر مدارس ساخته شده در نقاط محروم، توسط خیرین ساکن تهران ساخته می‌شوند. در سال گذشته در حدود ۷۰۰ مدرسه در سیستان و بلوچستان توسط این خیرین در حال ساخت بود. اما باید بگویم که ما در همه استان‌های کشور مجمع خیرین مدرسه‌ساز داریم که زیرمجموعه جامعه خیرین هستند. در این مجامع هم آموزش و پرورش، هم سازمان نوسازی مدارس و هم خیرین حضور دارند. اگر فردی که قصد مشارکت یا در‌ساخت مدرسه و یا تجهیز آن را دارد می‌تواند به جامعه خیرین یا سازمان نوسازی مدارس کشور در استان تهران مراجعه کند. ارتباطات لازم برای چنین فردی

شکل داده می‌شود تا او براساس نظر و نیت خیر خود در هر نقطه‌ای از کشور که بخواهد بتواند مدرسه بسازد یا مدرسه‌ای را تجهیز کند. اگر هم داوطلبان در استان‌های دیگری هستند می‌توانند به مجمع خیرین مدرسه‌ساز یا سازمان نوسازی مدارس و حتی آموزش و پرورش آن استان مراجعه کنند و با امضای تفاهنامه‌ها بین خیرین و دستگاه‌ها، ساخت یا تجهیز مدارس در مناطق کم‌برخوردار آغاز می‌شود.

وی می‌افزاید: در جامعه خیرین اخیراً کمیسیون‌بی‌به نام «کمیسیون مدرسه‌یاری» شکل گرفته است که علاوه بر ساخت، به مدارس مناطق محروم کمک می‌کند. این کمیسیون به دنبال این است که خیرین و مؤسسات خیریه علاقه‌مند به کمک به مدارس مناطق محروم را براساس نیاز مناطق مختلف هدایت کنند. در این مدارس هم نیازمند توانمندسازی معلمین هستیم و هم نیازمند تأمین تغذیه مناسب برای دانش‌آموزان مدارس شبانه‌روزی و مدارس روزانه هستیم. نیاز به تجهیز مدارس با وسایل کمک آموزشی نیز در نقاط محروم کشور به‌شدت احساس می‌شود. از این رو خیرین در زمینه‌های مختلف حتی تهیه کتاب درسی و لوازم‌التحریر هم می‌توانند به مدارس این مناطق کمک‌م‌برخوردار کمک کنند. در همین راستا درحال حاضر مؤسساتی هستند که دانش‌آموزان مستعد را بورسیه می‌کنند و آنها را مورد حمایت مالی خود قرار می‌دهند، تا دانش‌آموزان مستعدی که مشکل مالی دارند بتوانند مسیر رشد و موفقیت را به شکلی مطلوب طی کنند. این اقدام شایسته گامی بزرگ در مسیر پرورش نیروهای مؤثر و ارزشمند برای رشد و تعالی کشور است.

جعفری در ادامه به اهمیت مهارت‌آموزی در میان دانش‌آموزان اشاره می‌کند و تصریح می‌کند: بحث دیگری که اخیراً در جامعه خیرین مورد توجه قرار گرفته مهارت‌آموزی در بین دانش‌آموزان است. اگر دانش‌آموزان دارای مهارت مناسبی باشند در آینده و پس از فارغ‌التحصیلی و اخذ دیپلم می‌توانند به سرعت و سهولت وارد بازار کار شوند. این امر علاوه براینکه نیازمند رواج فرهنگ کار در بین دانش‌آموزان و خانواده‌های آنهاست، به توانمندسازی هنرستان‌های کشور هم نیاز دارد. هنرستان‌ها در حال حاضر دچار مشکلات بسیاری نظیر نداشتن کارگاه‌های مناسب و کمبود تجهیزات لازم هستند. اگر مردم کمک کنند ما می‌توانیم با تقویت این هنرستان‌ها، شرایط لازم برای رشد و مهارت‌آموزی دانش‌آموزان را فراهم کنیم.

▪ **بسیاری از مدارس تهران قدیمی و فرسوده هستند**

جعفری تأکید می‌کند: هرچند که در تهران و استان‌هایی نظیر سیستان و بلوچستان، خوزستان، خراسان رضوی، فارس، اصفهان، و سایر استان‌های کشور مدارس بسیاری ساخته شده است اما همچنان با کمبودهایی در این زمینه مواجه هستیم. شهر تهران مسائل و مشکلات بسیاری دارد خیلی از مدارس قدیمی و فرسوده شده و برخی از مدارس هنوز استیجاری هستند از این رو در استان تهران همچنان به کمک و مشارکت خیرین احتیاج داریم.

عکس: سید مصفا علی

اجتماعی اشاره و اظهار می‌کند: در حال حاضر ۷۷ هزار و ۴۰۹ نفر تحت پوشش برنامه‌های آموزشی پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی این سازمان قرار دارند و کمک هزینه مشاوره و راهنمایی به ۲۸ هزار و ۸۲۱ نفر پرداخت شده است. معنای وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌افزاید: ۳۰ هزار و ۱۵ نفر از خدمات پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، با سه ریز فعالیت: همیار مادر و کودک، پیشگیری از خودکشی و ارتقای سلامت جنسی استفاده می‌کنند.

ارائه خدمات مشاوره و فوریت‌های اجتماعی به ۳۶ هزار و ۳۷۲ نفر، ارائه کمک هزینه مددکاری اجتماعی به ۳۱ هزار و ۹۴۳ نفر برای مراقبت از خانواده‌های در معرض طلاق، تدوین ضوابط فوریت‌های اجتماعی و مشاوره غیر حضوری به ۳۹۴ هزار نفر از جمله دیگر اقدامات این سازمان در حوزه آسیب‌های اجتماعی است. وی تصریح می‌کند: تعداد ۷۵۵ گروه از دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه‌های سلامت اجتماعی (مانا) قرار دارند. همچنین ۱۹۱۴ کودک با طرح ساماندهی کودکان خیابانی ساماندهی شده‌اند. نگهداری از ۲ هزار نفر از کودکان کار، کمک و حمایت از ۷۸ فرد مبتلا به اختلال هویت جنسی، کمک و حمایت از ۱۵۷ دختر در معرض آسیب واقع در خانه‌های سلامت، حمایت روانی – اجتماعی از ۴۲۰ دختر و خانواده (ندای مهر)، حمایت و بازپروری ۶۰۰ نفر از دختران و زنان آسیب‌دیده اجتماعی، حمایت و بازپروری ۹۰ نفر از دختران و زنان آسیب‌دیده اجتماعی و وسایل بهداشتی برای افراد دارای معلولیت اقدامات مؤثری انجام شود. به گفته رئیس سازمان بهزیستی قشر جوان و تحصیل آنها همواره از دغدغه‌های مسئولان کشور بوده است، از این رو کمک هزینه تحصیل در دانشگاه‌های غیردولتی برای افراد تحت تکفل افراد دارای معلولیت پرداخت می‌شود.

وی در ادامه به برنامه‌های پیشگیری از بروز آسیب‌های